

CROATIAN ABSTRACTS KROATISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

APSTRAKTI

LÁSZLÓ ANTAL Z. (str. 3)

Utjecaj promjene shvaćanja vremena na demografske tijekove: U našoj studiji nakon analize novih demografskih tijekova do kojih promjena je došlo zadnjih desetljeća, prikazujemo jedno takvo gledište – promjenu shvaćanja vremena – pomoću kojeg možemo doći bliže objašnjenjima društvenih pojava koje prijete budućnosti industrijsko razvijenih zemalja. U našem studiju ispituje se da različitost vremenskog shvaćanja kakav utjecaj ima na broj rođenja i borbu za produživanje života, te na kraju ova razlika kako utječe na oblik stabla starosti i budućnost cijeloga društva. U većini industrijsko razvijenih zemalja pogled na vrijeme kao nešto konačno, – koristeći izraz koji primjenjuje T. Kuhn u svom djelu o promjeni paradigme – dospio je u „dominantan“, „vladajući“ položaj. Ovaj pogled na svijet, koji se prvenstveno gradi na racionalnosti, ima bitnu ulogu u tomu da se u ovim zemljama smanjuje broj rođenja, jer kao što je to D.A. Coleman 1998. godine u svom glavnom referatu na kongresu europske demografije rekao „nije toliko evidentno zašto da racionalni, obrazovani ljudi uopće imaju djecu“. Rezultati istraživanja koji se zanimaju s tim pitanjem, pokazuju da kao posljedica toga da se sakralni momenti postaju manje važni, smanjuje se stabilnost brakova (parnih odnosa) pa i broj djece. Za one ljude koji prihvaćaju i slijede shvaćanje vremena konačnoga karaktera smrt postaje strahovitija. Ovo strahovanje od smrti daje njima jak podsticaj da bi granice skraćenog vremenskog perioda što više produžili. Zato ima toliko važnu ulogu u znanstvenim istraživanjima, lječničkoj praksi, životu modernih ljudi borba za produživanje života. Ovom jakom društvenom očekivanju pokušava odgovarati i medicina, što – osim drugih čimbenika – pridonosi tomu da se povećava predviđena dužina života pri rođenju, a broj rođenja zahvaljujući tomu pak opada. Posljedice promjene paradigme koje su nastale zbog promjene shvaćanja vremena su preobličili oblik stabla starosti, gornji se dio „pojaćao“, a donji pak znatno „oslabio“, a njegova dugoročna stabilnost neprekidno slabi. Ukoliko takve težnje postaju općeniti to će ugroziti budućnost cijelog društva.

Ključne riječi: demografija, sakralnost, gledište vremena, produživanje života, broj rođenja, društvo, budućnost

MICHAEL MANDERSCHIED & CORINNA TRÖNDLE (str. 21)

Narodne crkve u Njemačkoj usred društvenih promjena: Prije vremenskog razdoblja novog vijeka crkva i društvo manje-više je činilo jedinstvo, međutim u ranom novom vijeku je počeo tijek potiskivanja crkve iz javnog prostora. U zlatno doba novog vijeka je nastalo takvo diferencirano društvo u kojem su društveni podsustavi postojali jedan pored drugog. Crkva i vjera gubi svoju prijašnju vlast interpretiranja, te nestaju one socijalne okolnosti koje su tradi-

cionalno bliskei crkvi. Postupak individualizacije pokazuje se i u padu pripadanja crkvi. U postmodernom društvu pluralizacija stilova života se dalje pojačava. Pojam društva doživljava dotiče bit postmodernog društva u kojemu estetika i stilovi života imaju sve veću ulogu. Tradicionalni načini gledišta takve složene društvene odnose ne uzimaju u obzir do potrebne mjere. Modeli kao Sinus-Milieus pored socijalno-ekonomskih uvjeta života skoncentriraju se i na smjerove vrijednosti, stilove života i estetičke preferencije. Vežanost prema tradicionalnoj socijalnoj okolici se smanjuje i to čini opasnost za sposobnost poimanja budućnosti zapadno-europskih crkava. Radi toga da bi i u postmodernim društvima milijea bili sposobni dati odgovore za izazove budućnosti, dušebrižnici moraju reflektirati, donijeti odluke i isprobati kako žele po uzoru apostola Pavla (1Kor 9:19–23) oslovljavati ljude koji dolaze iz raznih okolina, i kako bi to moglo uspjeti. Ovdje nacrtana izlaganja o milijeima mogla bi dati pripojne točke.

Ključne riječi: crkva, društvo, novi vijek, individualizacija, stilovi života, postmoderna, pluralizacija, društvo doživljava, društvo milijea, Sinus-Milieus, socijalni milijej

RÓBERT BÓDIZS, PÉTER SIMOR, SZILVIA CSÓKA, MÁRK BÉRDI & MÁRIA S.KOPP (str. 35)

Sanjanje i promocija zdravlja: Teorijska razmišljanja i nekoliko epidemioloških ustanovljenja: Tematski krugovi koji imaju emotivni značaj i ogled emotivne ravnoteže u snovima podupiru živčano-fiziološka i psihička promatranja. Sve više dokaza podupire ono gledište po kojemu snovi igraju ulogu u reguliranju osjećajnog života tako da stvaraju narativne strukture, s novim asocijacijama obogaćuju one elemente zalihe pamćenja koji imaju emotivni značaj i smanjuju ili održavaju ravnotežu emotivnih napetosti budnog stanja nakon spavanja. Imajući u vidu da zdravlje znači stanje tjelesnog-duševnog i društvenog blagostanja, nije neosnovana pretpostavka prema kojoj se blagostanje ogleda i u osobnostima snova. Ova teorijska razmišljanja podupire i prethodna analiza podataka Hungarostudy Egészségpanel (Zdravstveni panel), po kojemu smo otkrili značajne veze između pokazatelja snova i pokazatelja zdravstva. Naši rezultati nam ukazuju na to da je emotivni sadržaj sanjanja u svezi sa samoocjenom zdravstvenog stanja, s danima provedenim bez radne sposobnosti zbog bolesti i sa subjektivnim blagostanjem. Negativni osjećaji u snu su u svezi s bolešću, a pozitivni sa zdravljem. Te zadnje veze samo djelomično objašnjavaju tereti koje nanosi bolest, neposredni utjecaji koje vrši san na dnevno raspoloženje, ili opće veze blagostanja i sanjanja. Naši rezultati ukazuju na to da jednostavna pitanja koja se odnose na emotivnu boju snova, more i more koje se ponovno vraćaju mogu poslužiti s informacijama o tjelesnom-duševnom-društvenom blagostanju, dakle o zdravlju.

Ključne riječi: sanjanje, mora, REM spavanje, zdravlje, osobno zadovoljstvo, osjećaji, blagostanje

JÁNOS HARMATTA & ROGER CSÁKY-PALLAVICINI (str. 63)

Neotkrivena poglavlja naše zajedničke prošlosti: Časopis *European Journal of Mental Health* pokreće seriju članaka pod naslovom „Neotkrivena poglavlja naše zajedničke prošlosti”, koja opisuje povijest mogućnosti djelovanja zanimanja koja pomažu i koja su naročito izložena utjecajima diktature (psihoterapija, dijakonski/karitativni rad, pedagogija) u vremenskom razdoblju državnog socijalizma. Da bismo ukinuli značajan nazadak na području humanih stručnih

područja trebamo upoznati razloge, tijek nastanka šteta, pa s ostvarivanjem prostranog sustava uvjeta, s ponovnim definiranjem vrijednosti, osiguranjem dugog vremena za socijalizaciju trebamo podupirati da vrijednosti ponovno pušte korijene. Za to je potrebno pronalaženje resursa, suradnja stručnjaka postsocijalističkih zemalja, prepoznavanje novih i posebnih mogućnosti zajedničkog puta. Za to bi moglo pružiti pomoć istraživanje položaja raznih disciplina u diktaturi i opisivanje odgovarajućih aspekata u što više studija da bi nam naša slika prošlosti postala što nijansiraniya, diferenciraniya. Posebna je vrijednost da su još živi i aktivni oni stručnjaci koji ovu životnu fazu poznavaju još po svojim doživljajima. Što više studija stiže s tim će naša slika biti nijansiraniya o tom vremenskom razdoblju naše regije.

Ključne riječi: diktatura, otkrivanje prošlosti, pedagogija, psihoterapija, dijakonijazam, komunizam, državni socijalizam, zanimanja koja pomažu, osvrt, povijest

HELLMUT PUSCHMANN (str. 69)

Mora se srasti ono što pripada jedno drugome: Rad karitas u postojećem socijalizmu bivše DR Njemačke: U bivšoj DR Njemačkoj katolička je crkva mogla izgraditi takvu široku djelatnost koja je dalekosežno gradila na izvore snaga svojih vjernika i zahvaljujući tomu bila u vezi s župnim zajednicama. Moglo se pomoći ne samo na stupnju crkvene zajednice nego i pomoću takvih ustanova kao što su starački domovi, bolnice, domovi za defektne ljude i odmarališta. Ove mogućnosti su rado koristili i oni ljudi koji nisu pripadali crkvi. Ovaj je rad crkva mogla vršiti samostalno bez rukovođenja države. Materijalna i stručna pomoć Njemačke katoličke biskupske konferencije, Njemačkog karitas saveza, organizacija njemačkih katolika pod imenom *Bonifatiuswerk*, te privatnih osoba kao presudna pomoć je omogućila ovu djelatnost. Nakon ponovnog jedinstva Njemačke, kada su karitas organizacije istočnonjemačkih upravnih jedinica i službeno mogle postati članovi Njemačkog karitas saveza, nastavio se zajednički put koji je otežavala politika no nikad nije onemogućila.

Ključne riječi: dijakonija, DR Njemačka, Njemačka, katolička crkva, komunizam, državni socijalizam, diktatura, povijest, osvrt, zanimanja koja pomažu

IRINA TYMKOVA (str. 79)

„Caritas Christi urget nos“: Crkvena dijakonija u Rusiji isa gledišta odnosa crkve i države: Nakon pregleda u velikim crtama nekoliko teoloških načela koja određuju socijalni karakter pravoslavlja, autor ispituje njihov daljnji rasplet u domoljubivim tezama crkvenih očeva i u literaturi ruske vjerske filozofije. Razlaganje prikaza povjesnog razvoja odnosa države i crkve u Rusiji pomaže u razumijevanju toga da načelo dvije „simfonije“ vlasti u kojoj je mjerilo ostavilo mjesta za političku aktivnost istočne crkve i kako je utjecao na njenu socijalno-etičku ulogu. Autor ukratko pregleda utjecaj gorbačovske perestrojke na identitet ruskog pravoslavlja, te kako je postavila svjesnim nove socijalno-političke zadatke (ruskog pravoslavlja). Nakon toga prikazuje da se crkva svega nekoliko godina nakon reformi samopouzdana ojačala u novoj političkoj ulozi i postupno je primila karakter državne crkve. Sljedeće je poglavlje povjesni pregled na području ustvari socijalne službe pravoslavne crkve počev od dijakonskih tradicija rano-krišćanskih samostana/manastira do sustava državne dobrotvornosti iz vremena zadnjeg ruskog

cara. Dobijemo kratak pregled o dijakonskim tradicijama drugih kršćanskih vjera koje su nazočne u Rusiji. Radnja se završava analizom današnjeg razvoja crkvene dobrotvornosti što se prema iskustvima ograničuje na rad karitasa. Prošlih su se godina, otkada rusko društvo živi u demokraciji, bitno promjenili uvjeti crkvene socijalne službe.

Ključne riječi: dijakonija, Rusija, povijest, osvrt, diktatura, zanimanja koja pomažu, komunikam, crkva, socijalna služba, pravoslavlja

ATTILA PILINSZKI & ZSUZSANNA LÁDONYI (str. 105)

Na putu prilagodavanja: Prikaz jednog empiričnog istraživanja u tijeku, koje ispituje trajno nezaposlene: Svrha studija je istraživanje prilagodavanja trajno nezaposlenih u društvu. Zadnjih je godina opskrba trajno nezaposlenih više puta izmijenjena. Jedna je glavna promjena da u pomaganju klijentnih skupina naglašeniju ulogu dobiva socijalni rad, no na ovo se mora pripremiti i struka. Socijalnim ustanovama znači novi izazov zanimanje s masom trajno nezaposlenih. Izvještaj kratko opisuje hipoteze i uzorke istraživanja. Prilikom prosuđivanja ispituje se one ljude jednog budimpeštanskog okruga koji redovno dobivaju socijalnu pomoć u dimenziji odnosa sa svijetom rada i dimenziji „neprilagodavanja“.

Ključne riječi: nezaposlenost, prilagodavanje/neprilagodavanje, davanje pomoći, socijalni rad, Mađarska